

Iloczas

Autor: Halina Karaś

Iloczas to zjawisko językowe polegające na opozycji samogłosek długich i krótkich, które nie ma nic wspólnego z emfatycznym wzdłużaniem samogłoski (por. taaka ryba), lecz jest cechą dystynktywną. Oznacza to, że dwa wyrazy różniące się tylko długością samogłoski mają odmienne znaczenie, np. lit. kasti ‘kopać’ i k sti kasać’. Polszczyzna odziedziczyła iloczasa z języka prasłowiańskiego (przodka wszystkich języków słowiańskich) i zachowała do przełomu XV/XVI w. Po zaniku iloczasu dawne samogłoski długie zamieniły się w samogłoski pochylone (ścieśnione), które następnie zaginęły w języku ogólnopolskim (XVIII-XIX w.), ale zachowały się w części dialektów jako odrębne dźwięki. Por. Dialekty polskie – historia.